СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. — Ч. 48. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 9-го березня 1945. — No. 48. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, March 9, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018, 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

СЕНАТ ВІДКИНУВ ЗАКОНОПРОЄКТ ЗАГАЛЬНОЇ КРАЄВОЇ СЛУЖБИ

ВАШИНГТОН. — Два законопроекти для примусової служби відкинув сенат один по другім. Перший законопроект це звісний проєкт Мея-Бейлія, який уже перейшов був в палаті репрезентантів. Сенат відкинув його 54 голосами проти 27.

Заки сенат відкинув цей законопроєкт, то перед тим ще піддано під голосування цікаву поправку сенатора Бейлія до іншого законопроєкту, поставленого Реверкомбом-Робертсоном в справі так званого „добровільного побору до праці". Поправка домагалася, щоб уряд насильно побирав до праці людей у віці 18—45 літ, коли вони не мають ніякого заняття. Хто не схотів би піти до праці, підлягав би карі $10,000 гривни або 5 літ тюрми. Ці кари мали бути наложені виразно лише на тих, що бурлакують і тому дехто жартом назвав цей законопроект „проєктом для волоцюгів". Але цей проєкт відкинув сенат 60 голосами проти 23.

Після такого висліду голосування провідники сенату не мають ясного пляну, що дальше робити в справі заведення примусової служби. Дехто хоче поправити існуючий поборовий закон і на тім покінчити пляни.

ПАЛАТА ПРИНЯЛА ЗАКОН ПРИМУСОВОЇ СЛУЖБИ ДЛЯ ДОГЛЯДАЧОК.

ВАШИНГТОН. — Перший раз в історії Америки конґресова палата приняла проект примусового побору жінок до військової служби. Є це законопроєкт, щоб побирати до війська доглядачок („норсок") для шпиталів та амбулянсів. Його приняла палата репрезентантів 347 голосами проти 42. Деякі конґресмени оправдували приняття цього законопроєкту тим, що армія потребує 18,500 доглядачок і ніяк їх не може дістати.

ВЖЕ ДОСТАВЛЯЮТЬ ПЕНИСИЛИНУ ДЛЯ ЦИВІЛЬНОГО ВЖИТКУ.

ВАШИНГТОН. — Найновіший чудо-лік, тобто пенисилину, вже розіслали по шпиталях в цілому краю і від 15. березня цивільні пацієнти будуть могти користатися нею на рівні з вояками. Квота на місяць березень обіймає 1,280,000 шкляних тубок. Досі давали пенисилину для цивільних пацієнтів в дуже обмеженій кількости.

ПОВІНЬ ВИКИНУЛА БАГАТО РОБІТНИКІВ

ПИТСБУРҐ. — Внаслідок виливу ріки Огайо в самому Питсбурґу 25,000 робітників втратили працю. Стан води в ріках Монанґагіла, Алеґені й Огайо піднісся до 8 стіп понад висоту виливу, а 33 стопи понад нормальну висоту. В околиці позамикані фабрики, корабельні варстати та копальні. Найбільше потерпіли робітники в Америкен Бридж Компані в Ембридж, бо 10,000 з них втратили працю.

Із Синсинаті наспіли вісти, що там замкнено 61 фабрик, а інші працюють в зменшенім обемі. Також само змаліла продукція в Луїсвил, бо не можна дістатися до фабрик, залятих водою.

АРЕШТОВАНО ЄРАРХІЮ ФІКЦІЙНОЇ ЦЕРКВИ.

НЮ ЙОРК. — Від 10 літ оперувала в місті й околиці шайка змовників, що заложила собі правну корпорацію під назвою „Амерікен Кетолик Ортодох Чорч". Оця католицько-православна „церква" вибрала дирекцію. Одного з директорів, а це Вилйема Фредерика Тіяркса, назвали „архієпископом", а крім цього було ще 3 „священиків". Всі вони ходили по колекті по крамницях і бюрах і збирали від $50,000 до $75,000 річно на „Камюнити Мишен", ніби то на втримування приютів і домів молитви. Душею „церкви" був Раймонд Гирш, котрий має ще кілька інших імен. Вони мали записаних на приватне імя два доми при Вест 40. вулиці в Ню Йорку і там утримували свою кватиру. Усіх арештувала поліція під замітом ошуства. Деякі з них це бувші кримінальники.

ЮНРА ВИСИЛАЄ УБРАННЯ В ЕВРОПУ.

ВАШИНГТОН. — Уживані одяги, у кількости 2,500,000 фунтів, призбирані релігійними орґанізаціями останньої осени на прохання Адміністрації Ріліфу й Реґабілітації Обеднаних Держав (ЮНРРА), передано до висилки для потребуючих у визволених краях Европи. Уряди Франції, Бельгії, Люксембурґу і Голяндії перебрали посилки на себе.

Ґенеральний директор орґанізації ЮНРРА, Герберт Лімен, передав також для рятунку обездолених у Польщі 1,344,000 фунтів убрання; для Чехо-Словаччини 700,000; для Югославії 3,000,0000; для Італії 1,000,000; для Греції 2,500,000, а для втікачів, приміщених в Північній Африці 273,000 фунтів.

Христя Алчевська.

Памяти Шевченка

Співець великий, син народа, —
Він і в неволі не мовчав,
А около лютилась негода
І ворон сторожем літав...

„Умреш" — він крякав, —" і з тобою
Умре Україна твоя,
І нишком пізньою добою
Схований вас чужа земля".

— „Ні, не умре!" — сказала слава, —
Я розкажу його братам,
Що ніч сувора і лукава
Його убить хотіла там;

Він буде жить і вічно жити
І в світлі сонця, і у тьмі,
І будуть славити й хвалити
Його раби, колись німі!...



Свою Україну любіть,
Любіть її. Во время люте,
В останню тяжкую мінуту
За неї Господа моліть!

Тарас Шевченко.

Плянують американську економічну хартію

МІСТО МЕКСИК. — „Економічна Хартія Америк" — оце проект, який має бути передискутований Між-Американською Конференцією. В ньому мають бути поміщені економічні змагання американських републик. Коли хартія буде принята в Мексику, вона буде предложена як взірець для світової організації миру і забезпеки, коли її створять у Сан Франсиско. Коли така світова організація буде покликана до життя, тоді, на думку провідників Між-Американської Конференції, ця світова організація повинна приняти світову економічну хартію.

З Арґентини наспіли вісти, що її уряд робить всякі зусилля, щоб Арґентина була принята до родини американських держав.

Вчасі конференції південно-американські републики висловили свої критичні заввагн до постанов конференції в Домбартон Овкс і домагалися, щоб цю критику висловили на конференції в Сан Франсиско іменем усіх американських держав. Представники Злучених Держав відмовилися від такої місії заявляючи, що таке рішення буде вязати конферецію в Сан Франсиско.

СТАСЕН ВИЙШОВ З ПЛЯНОМ ОДНОДУШНОСТИ ДЛЯ ВСІХ ДЕРЖАВ СВІТУ

МИНЕАПОЛИС (Минесота). — Делеґат на конференцію в Сан Франсиско командир Гарольд Е. Стасен вийшов з проектом, як започаткувати однодушність у Сан Франсиско у боротьбі за загальний мир. Він предложив 7 точок своєї програми.

Беверидж критикує Орґанізацію Світового Забезпечення

ЛОНДОН. — Сер Вилйем Беверідж, визначний британський ліберал, виступив публично зо заявою, що пропонований плян голосування в проектованій орґанізації світового забезпечення позбавляє малі держави голосу й через те являється короткою дорогою до третьої світової війни.

ІДЕН ОСТЕРІГАЄ ЛЮБЛИНСЬКИЙ УРЯД ПЕРЕД ПЕРЕСЛІДУВАННЯМ ПРОТИВНИКІВ

ЛОНДОН. — Антоні Іден, британський секретар заграничних справ, заявив у парляменті, що люблинський уряд повинен перестати переслідувати прихильників лондонського уряду, якщо він хоче зєднати собі прихильність Британії. Він заявив, що за старанням британського уряду випущено на волю паню Арцішевську, жінку премієра лондонського уряду, котра була арештована в Варшаві.

Польський уряд у Лондоні подає, що російські урядники арештували в Польщі князя Радзівіла, провідника польських консерватистів. Він каже теж, що дістав потвердження вістки, що росіяни арештували й депортували з Польщі д-ра Оржеховского, головного лікарського дорадника варшавської міської ради.

ТРЕТЯ АРМІЯ НА РЕНІ ПІД КОБЛЕНЦОМ

ПАРИЖ. — Американська Третя Армія доперла вже до ріки Рену під містом Кобленцом, а Перша Американська Армія зладила німцям у трикутнику між ріками Реном, Мозелею й Кілом пастку, в котру вона піймала 50,000 німецьких вояків.

Від Кельну по Дісельдорф західний беріг Рену находиться в аліянтських руках.

Від початку ренської кампанії аліянтські війська піймали в полон принаймні сто тисяч німців.

Похід до Кобленцу був знаменним маневром. Довершила його Четверта Панцирна Дивізія, відбувши за 58 годин дорогу, що в простій лінії повітрям має 47 миль, а по землі може вдвоє стільки. Маневр був величезною несподіванкою для ворога й спричинив серед німців страшне замішання.

ЖИТТЯ В КЕЛЬНІ.

Увесь Кельн находиться тепер уже в американських руках. Усі пять мостів на Рені в Кельні розбиті німцями. Американці ще не пробували переправи через ріку.

Місто виглядає на вимерле. З населення міста, що до війни виносило 780,000 душ, а недавно ще виносило 120,000, на вулицях не видно й тисячки,

З первісного числа 16,000 жидів не осталося нині й сотки. Вони ховалися по місті як звірі в відкритий мисливський сезон.

Мешканці не мали водопроводової води пять тижнів. Діти не ходили до школи вже цілий рік, бо всі школи знищені. Харчова справа стояла зле. Остання пайка виносила фунт мяса, пять фунтів картофлі й два фунти хліба на тиждень; можна теж було дістати час від часу ярину й курятину.

Дороги міста завалені румовищем. Майже всі важніші будівлі міста знищені: опера, ратуш, готелі. 700-літня катедра ще стоїть, без вікон, з кількома дірами в даху, з нутром, повним румовища. Всі будинки довкола неї повалені. Богослуження в ній відбуваються далі кожного дня.

АМЕРИКАНСЬКІ РЕЙДИ ПО ФАБРИКАХ ТОПЛИВА.

ЛОНДОН, — Американські літаки вже почали надобре бити по Рурщині, видно приготовляючи офензиву на цю важну частину Райху. Останні рейди були намірені на фабрики бенсолю, на збірники нафти та залізничі вузли.

НАЦІСТИ ПРО РОСІЙСЬКУ ОФЕНЗИВУ НА БЕРЛІН.

ЛОНДОН. — Кажуть націстичні радіові заповідачі, що сім російських армій почало загальний наступ на Берлін на 100-милевім фронті.

Московські комунікати про це нічого не говорять. Кажуть одначе, що Червона Армія вже заняла все східне побережжя заливу Штетіна, головного німецького порту на Балтику напроти Берліна. Коло Данціґа вона заняла коло 200 місцевостей, між ними Лінево, що лежить від Данціґа на 24 милі.

ПОСТУП АМЕРИКАНЦІВ В ІТАЛІЇ.

РИМ. — Американські частини Пятої Армії в Італії посунулися за останні три дні 5 миль наперед й заняли знову кілька горбів коло Больонії. Бразилійські війська заняли Кастельнуову.

МУСОЛІНІ НАТЯКАЄ НА ВЖИВАННЯ ҐАЗІВ.

РИМ. — У промові до офіцирів своєї „фашистівської републиканської ґвардії" Мусоліні натякував на майбутнє вживання ґазів німцями. Мовляв, німецький ґенеральний штаб і німецький народ оправдані вживати всяких засобів у такім важкім положенню, в якім вони найшлися.

Він натякував теж, що німці відай відступлять з північної Італії та оставлять її оборону в руках італійських фашистів.

ТРИ ПОТУГИ СПІЛЬНО БУДУТЬ ОКУПУВАТИ АВСТРІЮ.

ЛОНДОН. Ґазети подають „з добре поінформованих кругів" вістку, що на конференції в Ялті постановлено, що Австрію мають окупувати три потуги на спілку, при чому кожній з них визначено до окупації певну частину. Навіть самий Відень поділено так між три потуги..

ПОСТУП МАРИНАРІВ НА ІВО.

ҐВАМ. — Маринарі на острові Іво посунулися вперед на 500 ярдів проти завзятого опору ворога.

На Филипинах американські війська поробили поступи на південному побережжю острова Люсону.

АЛІЯНТСЬКІ ПОСТУПИ НА БУРМІ.

КАЛЬКУТА (Індія). — Китайські війська, вишколені американцями, заняли Старе Ляшіо, головний пункт на Бурмайським шляху та кінцеву стацію залізниці з Манделею. Вони тепер скоро займуть певно й Нове Ляшіо.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

„Не запродамся нікому, в найми не наймуся!"

Ось ті слова найбільшого сина України — Тараса Шевченка — приходиться ставити на чолове місце в столітню річницю Заповіту поета: Поховайте та вставайте, кайдани порвіте і вражою злою кров'ю волю окропіте!

Бо не так царсько-російська неволя, в яку попала Україна, була для Шевченка найбільшим лихом, хоч та неволя була дійсно страшна. Для Шевченка ще гіршим лихом було те, що Україна „серце погноїла і в дупло холодне гадюк напустила"; що ті, що повинніб стояти у її проводі, затроїлись московською отрутою; що лакеї в мережаній ливреї славлять лютого Нерона; та що „донощики і фарисеї" беруться „за правду пресвятую стать і за свободу".

Те саме лихо — хоч в іншому виді — зависло теж і сьогодня над Україною, що опинилась по царсько-російській владі під новою російською владою — червоною.

Тому як за царату так і тепер є найважніше те, щоб провідна верства українського народу доконче видержала цю крізу з честю і — нікому не запродувала себе і до нікого в найми не наймалась! Так саме, в найчорніші дні України, поступав Шевченко і за таку поставу заплатив тюрмою, засланням, муками і передвчасною смертю. Але зате, ось такою поставою, потряс сумлінням цілої української нації й збудив її з вікового сну та загрів її найкращих синів до того, щоб готовились вставати і кайдани рвати. Ось така постава Шевченка виховала Україні нових борців, що то на наших очах пішли сповняти його Заповіт та довели були навіть до цього, що український нарід мав уже можливість помянути свого Батька у сімї вольній, новій, згідно з його останнім бажанням. Правда, не довго цей час тривав, але був! Прийшов, щоб переконати й найбільш невірних Томів України, що неправда і неволя не встоїться, якщо тільки український нарід буде жити і діяти згідно з наукою Шевченка та його Заповітом.

Царська Росія мучила і добила Шевченка в повній свідомости, що добиває борця за самостійну Україну. Її жандарми зреферували цареви просто, ясно й правдиво вплив Шевченкової творчости на український нарід і правдиво написали, що та творчість є звернена проти московського панування в Україні, а стоїть за те, щоб Україна була такою вільною, як за давних, козацьких часів.

Червона Москва з своїми жандармами взялась за інший спосіб. Вона стала накручувати Шевченка для своїх цілей, щоб самим Шевченком доказати, що Україна вже встала і вже кайдани порвала; що вже тепер здійснились мрії Шевченка; що Україна вже соборна і визволена; та що як така вже навіки залишиться при Москві, бо так собі цього бажав теж і Шевченко. Іншими словами червона Москва допускається ще й такого злочину, що закріпляє при помочі фальшування творчости і духа Шевченка московське панування в Україні, намагаючись таким фальшуванням вибити з голови і серця дочок і синів України бажання боротись за справді вільну і незалежну українську державу. Ось тому таке це тепер важне, щоб хоч провідні українські люди це бачили і розуміли і не помагали Москві у тій диявольській роботі, а далі вірили, що буде так, як заповів Шевченко: Домовина таки розвалиться і встане Україна, вільна і незалежна.

Омелян Терлецький.

Творчість Тараса Шевченка — історична подія

В історії України нової доби відбулися три великі історичні події, які дуже багато заважили на її долі. Першою такою подією була велика українська кольонізація, другою, поетична творчість Тараса Шевченка, третьою — визвольна боротьба української нації, що почалася в 1917 році. Ці три події взяті разом створили те, що називається „Новою Україною", чи там Україною нової доби.

Велика українська кольонізація, що тягнулася сто років, бо від половини XVIII. до половини XIX. століття, створила величезну українську етнографічну територію, вдвоє більшу простором, ніж вона була за Богдана Хмельницького. А що людність такої великої території була здеконцентрована, через те вона не була здатна до інтензивного духового життя, її національне життя розводнювалось і слабло. Не помогло багато те, що в Лівобережній Україні, а саме в колишній Гетьманській Україні, існувала ще при кінці XVIII. та й ще в перший четверті XIX. століття жива історична традиція про українську державу козацької доби, бо ця традиція почала дуже скоро розгублюватися, а на її місце станула в українській національно-політичній ідеольогії льояльність до російської держави, врешті національне русофільство.

Ще гірше стояла справа на всіх інших землях. У Правобережній і Степовій Україні тільки нижчі суспільні верстви були українські, а їх українство проявлялося тільки в почутті окремішности від польських та московських панів. Культивуючи між собою традицію степової козаччини і передусім гайдамаччини, ця українська етнічна маса не могла створити якогось конструктивного українського життя, а хоча у Правобережній Україні вона була відпорна на польські впливи, що стояли тут міцно, то все-ж у Степовій Україні, де не було національного натиску, почала витворюватися байдужність до національної справи, підсилювана струєю, що йшла сюди з чорноморських міст космополітичного характеру.

Про північно-західні землі нема що говорити, бо тут українство давно стояло слабо; а українські землі, що були під Австрією, теж не могли нічого дати Великій Україні, бо самі нічого позитивного не мали. Виступ Маркіяна Шашкевича та його „двох" товаришів був ізольованою подією, тай подією замалої міри.

В таких обставинах стояло велике питання: що буде з українським народом?

На це питання могла бути тільки одна відповідь.

Зваживши, що українська маса стала такою великою, то для її оживлення треба було теж щось великого. Мусіло статися справді щось незвичайного, щось динамічного, що моглоб добре вдарити по всяких національних чи політичних русофілах, що моглоб струснути цілою великою українською масою, вирвати її з національної апатії, та дати їй національну синтезу. Замало було того, що українські письменники почавши від Івана Котляревського писали чистою українською мовою, тимбільше, що вони (Артемовський-Гулак, Гребінка, Квітка-Основяненко, Метлинський) були політичними русофілами. За мало й цього, що в Великій Україні виставлено програму Кирило - Методіївського Братства, бо в цій програмі понад Україною стояла мрійлива ідея славянської федерації. Треба було ідеї, яка потрапилаб об'єднати всіх українців, деб вони не жили, не допустила до їх національного загину й створила з української етнічної маси одну духову цілість. Цю ідею дав у своїй творчости Тарас Шевченко.

Коли у Великій Кольонізації проявилася фізична міць українського народу, то в творчости його сина Тараса Шевченка, скристалізована духова міць українського народу. В цім лежить рівнорядність обох цих подій у динаміці України, обі ці події є подіями великої міри в історії України нової доби.

До них долучилася ще третя подія: визвольна боротьба української нації, що почалася в 1917-1918 роках. Вона залежна від обох цих подій. Визвольна боротьба це у великій части наслідки творчости Великого Тараса, який у своїх творах накликував до боротьби за соціяльну справедливість, а очікуючи українського Вашингтона, накликував до боротьби за визволення.

Те все зробило творчість Шевченка великою історичною подією.

На всій Україні
Високі могили... усі отакі:
Начинені нашим благородним трупом,
Начинені туго. Оце воля спить!
Лягла вона славно, лягла вона вкуп!
З нами козаками. Бачиш, як лежить.
Неначе сповита!... Тут пана немає:
Усі ми однако на волі жили,
Усі ми однако за волю лягли,
Усі ми і встанем!

Т. ШЕВЧЕНКО.

Микола Чубатий.

ШЕВЧЕНКО ТА НАШІ ЧАСИ

На конференції трьох великанів — Америки, Британії та Советської Росії на Кримі, мабуть ні одним словом не згадували про Україну, дарма, що довкола української справи вовтузилося і польсько-російське питання, і справа відновлення Чехословаччини до Советів і балканські справи червоної імперії. Згадуючи про рішення в Ялті на Кримі през. Рузвелт згадав тільки одним словом про Україну, а саме, що Західна Україна це етнографічна українська територія в більшости замешкала українським народом. І знов мовчанка... дарма, що мимоволі насувалося питання, а хибаж Західна Україна це Росія та яке право Сталінови, московському диктаторови, грузинського роду до української землі, коли Чартер Атлянтійський нескасований, але ще й потверджений у своїй силі!

В англійськім парляменті секретареви заграничних справ Іденови прийшлося надмінити, що існує в світі українська проблема, бо він відповідаючи на запити послів в справі Західної України ствердив, що це українська земля та додав, що польсько - советський спір це не так польсько - російська справа, але радше українська проблема; отся а п о л і т и ч н а проблема, що порушує справи Европи вже кілька літ, а проте про неї мовчать всі як по стороні аліянтів так теж по стороні бувших держав оси.

Нерозвязана справа України істнує, це знають добре всі, а проте ніхто її не порушує, бо це бочка динаміту, що може вибухом своїм розірвати союз трьох великанів, сказав один американський журналіст. Цеї небезпечної справи ніхто не порушував досі та не буде ніхто порушувати так довго, як довго в інтересі великих держав заходу буде — не вводити Сталіна в лихий гумор, а то й в лють. України для Сталіна вже так як би не було, а вона все таки істнує в світі, вона знову оживає... тому треба так робити, щоб її не було. Оце головна ціль советської політики в Европі.

І ми, не ми, і я не я...

Справа України ввійшла в стан острої кризі, яка вирішить майбутнє України в основний спосіб на довгі часи. Україна або скоро перебуде цю крізу та стане правдивою нацією, або наново на нові десятки, а то й сотку літ, занепаде в сон знеможена фізичним винищенням та повним баламутством синів вольної України в найбільше основних питаннях національної політики. Це правдиве шевченківське „і ми не ми, і я не я"...

Доказом поважної кризі української справи є повна розтіч політичної думки навіть серед, здавалосяб, провідних заокеанських українців. Для прикладу возьмім голоси двох партійних органів канадійських українців про к р и м с ь к і рішення. Для одних рішення в е л и к и х трьох держав на Кримі це гвіздь до домовини української нації та держави; для других рішення кримської конференції це велике щастя для українського народу, бо воно вратувало українську націю. Колиб так Сталін був не перепер своєї волі, а Західна Україна діставлаб статус якоїсь держави, то це булоб нещастям для українського народу.

Це характеристичні взори тифозної горячки серед заокеанських українців, доказ глибокої політичної кризі, яка каже викладати такі маячення на тему майбутности спаленої землі, України.

Нація, що видала вже сотки тисяч свідомих героїв, що зі спартанською детермінацією, глядячи в очі смерти, йшли вмирати за Україну, ще далека від того, щоби кластися у домовину. З другого боку треба бути хіба „заокеанським самостійником", щоби спільну тюрму українського народу назвати великим щастям.

Додаймо до того хаосу думок ще й хоробу традиційного москвофільства серед українського народу, яке в таких хвилинах кризі продукує ряди сменовеховців, охотних служити Москві та присипляти Україну у вогні світового пожару, щоб її окраденою з волі збудити до страшної дійсности, то дістанемо правдивий образ заокеанських українців в ці історичні часи для України.

В такі хвилини безнадійности одиноким вказником правдивого українського думання стає таки тільки Шевченко зі своїми віщими словами та візіями щастя та нещастя України.

Не вмирає воля і неситий не виоре на дні моря поля...

Україна мала вже раз в історії Велику Руїну, себто, фізичне винищення населення одної частини України; нині вона знов повторилася. Україна нині стала Великою Руїною, дорогою для нас так само як вона колись була у пишній кереї слави. Україна може бути знищена, але як довго на українській землі живуть ще українці, як довго Москва їх всіх фізично не винищила, майбутнє України певне. Надія на відродження України як нації — держави, справедливої та гуманної, безсумнівна. Український нарід відродиться, бо:

„Не вмирає душа наша,
Не вмирає воля.
І неситий не виоре
На дні моря поле.
Не скує душі живої
І слова живого.
Не понесе слави Бога,
Великого Бога.

Як душа людини безсмертна так й безсмертним є її прямування до волі, бо не скути живої душі так само, як не виорати силам демона на дні моря поле, як не є їм під силу понести слави Великого Бога. Оце перша вказівка невмирущого Тарасового слова для новочасного українства, так боляче смагаючого нещастям наших днів.

Визволення України є річою певною, дарма, що нинішна дійсність хмарна та невесела. Це визволення булоб прийшло 25 літ тому, колиб не перевертні українського роду, що в саме найкритичніший час для неньки України стануть на службу Москви та „помагають москалеви господарювати з Матери полатану сорочку здіймати". Як може нація стати вільною, коли безхребетність є властистю соток тисяч людей української крови, що у рішальну хвилину, у важкому історичну годину, капітулюють перед завойовником батьківщини? Чи має другий нарід таку органічну хоробу, яку вже сто літ тому Шевченко витикав землякам своїм в Україні та поза Україною сущим?

— Та не однаково мені, як Україну злії люди присплять лукаві і в огні її окраденую... збудять.

В історії України не її ворог, чужинець, був її найгрізнішим противником, але його помішники з українського роду. Україну поневолила Москва тільки тому, що свої її присипляли серед рішальних хвилин української історії. Таке саме діється й нині, коли світ став у вогні світового пожару та розгорнулися можливости видвигнути справу визволення України перед широкий світ.

Одним хором затягли малороси в червоній Малоросії та по всьому світу сущі, теж і тут за океаном, що Україна є вільна та щаслива, що істнує українська держава й не треба за неї щойно боротися. Підяремну Україну представляють як вимріяну Шевченком вільну Українську Державу, а її синів в тюрмі як вільних громадян; Сибір та розстріли під стенкою як праведний закон Вашінгтона. Саме ці ті найнебезпечніші виродки, що до глибини душі тривожили цілу істоту Шевченка біля сто літ тому назад. Це присиплювання України своїми вважає Шевченко за куди більше небезпечне для України ніж отвертий наступ ворога.

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні чи ні,
Чи хто згадає чи забуде
Мене в снігу на чужині.
....
Та не однаково мені
Як Україну злії люди
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окраденою, збудять...
Ох, не однаково мені.

Як колись перед сто роками молодий поет Шевченко йшов на далеку чужину на вигнання, так й нині його слідами йдуть вже не одиниці з кирило-методиївців, але сотки тисяч йдуть у світ за очі з рідної землі, щоб, як колись Шевченко, нести огонь самостійности України та не дати йому погаснути. Тому і нашим тут за морем обовязком є — не допустити, щоб Україну злії люди приспали спокійним сном неправди та баламуцтва. Нашим обовязком є відкрити реалістичну дійсність України перед світом та будити присиплюване сумління земляків та успокоюване сумління світа. Оце нова дальша рада для новочасних українців зі слів поета Шевченка.

Якаб одначе марна доля України нині не була, вона напевно встане як вільна й незалежна, бо правда України золота та правдива як Господа Слово, а тої правди не всилі здусити навіть неситий цар пекольних сил облуди та брехні.

Оце душевні поради, що їх несе нам безсмертний кобзар України в дні її смутку та скорботи. Шевченко нині більше як колинебудь є в силі влити живого духа самопевности та самопошани в українські душі. У Шевченка найдете пораду, що нам робити у такім лихоліттї, яке стрінуло нині землю наших батьків, дідів та прадідів.

Ю. КЛИМЕНКО. 2)

ПІД ШЕВЧЕНКОВОЮ КАЛИНОЮ

Пахощі наповняли тепле повітря. Недалечко тихо шелестів гнучкий високий осокор, а соловейко аж надривався, співаючи на ньому свої принадливі весняні пісні. За десять або пятнацять кроків від калини, тече невеличка річка і чути було в цій вечірній тиші, як обережно котились через маленькі каміння, дзюрчали і десь замирали в далечині її прозорі, серебрясті хвильки. Тутже близенько й стара-стара криниця з гнилими цибринами, мабуть одного віку з калиною. Коло неї зібралась весела дітвора і, не зважаючи на заборони та застереження старих, безпечно собі гралась.

Пляшка потрохи опорожнилась, і після третьої чарки розмова зробилася вільнішою. Теми були спершу звичайні, селянські, але незабаром почалися всякі спогади про колишні часи і колишніх людей, котрі давно вже мирно спочивали вічним сном.

Почулося наймення Тараса. Зрозуміло, що це велике, і святе для кождого українця наймення звернуло на себе пильну увагу всеї кумпанії, бо найбільша частина її належала до роду Шевченків. Тут були також справжні, найближчі його родичів свояки Петро, Трохим, Андрій та Іван — з своїми синами, невістками та онуками. Були й такі, що тільки вважали себе за родичів Тараса через свою фамілію. Але, крім Шевченків тут були ще колишні приятелі Тараса: Гринько Жерновий, Охрім Бондаренко та Остап Мурза. Усі вони добре памятають свого славнозвісного односельчанина. Гринько каже, що випивав з Тарасом по чарці і навіть боровся з ним.

Цей Гринько — вже дуже старий, але ще досить бадьорий чоловік, дуже побожний; ніколи не пропускає Служби Божої, був колись церковним титарем, сільським старостою і напослідок навіть старшиною. Тепер здав все своє хозяйство синови і спокійно доживає при ньому свого довгого віку. Дуже словоохочий і вміє гарно розказувати про старовину та кріпацьку недолю, взагалі про колишні часи. І Боже мій! Чого-чого тільки він не бачив, чого не зазнав в свойому життю! Був колись заможнім селянином, довго чумакував, їздив в Херсонщину на заробітки, возив сіль з Криму, бачив море, великі городи, гарні місцевости, був навіть на похоронах Тараса Григоровича під Каневом. І про це найбільше любив росповідати своїм зацікавленим слухачам.

II

Почалися спогади про Тараса. Всякий розказував другому, що знав про цього надзвичайного, відомого всьому світу чоловіка. Почувалось якесь особисте, навіть пієтичне відношення цих людей до памяти свого найбільшого односельчанина. Всякому в своїх спогадах хотілося якнайвиразніш підкреслити це відношення до нього, але найліпше це вдалось, вже певне, Грицькови, бо він був найстарший за всіх і найбільше знав про Тараса. Через це ніхто з ним не сперечався, а навпаки, всі прохали з пошаною розказувати про Тараса те, що він сам бачив, або чув від інших людей.

„Маївка" майже кінчалась серед прихильних старечих розмов і пташиних співів. Коли це несподівано зявилася коло калини юрба молодих дівчат і парубків, котрі сказали старим „добрий вечір" і поставали коло криниці. Діти потомились за цілий день, набігались і розійшлись по хатам спати. Несподіваних молодих гостей теж попросили до столу і кумпанія відразу зробилась веселішою. Залунав в гаю дзвінкий дівочий голос та парубочий жарт. Заспівали „Реве та стогне Дніпр широкий" і молоді могутні звуки цієї пісні густою хвилею розкотилися навкруги в нічній тиші. В безкрайній небесній височині яскраво миготіли серебряні й золоті зірки і ласкаво, з якоюсь прихильністю, подивлялись на пишно уквітчану землю. Спорожнили ще другу пляшку, сумно й поважно проспівали „Заповіт", а нарешті всі в один голос стали прохати старого Грицька розказати щонебудь про Тараса.

— Щож, — сказав він, охоче згоджуючись на прохання усієї кумпанії, — я багато дечого знаю про нашого Тараса, але чи зумію вас зацікавить своїм оповіданням про нього. Тепер так багато про нього говорять, а ще більше пишуть в ґазетах, що я мало сподіваюсь захопити вас своїм оповіданням. Тай пізно вже тепер. Скоро спати захочеться, а розказувати про Тараса все, що я знаю, мабуть прийдеться до світу... тай то не розкажеш. (Дальше буде).

Родовитий москаль про Шевченка

Наскрізь негативне відношення наших домородних москалів до Шевченка загально відоме. Не тільки відмовляють йому всякого значіння для всесвітньої літератури, але навіть перечуть значіння його для рідного народу. Виходячи зо заперечення українського народу, вони не можуть нічого доброго доглянути в поеті, що своєю письменницькою діяльністю немало засвідчився не тільки відрубности, але й живучости українського народу.

Від цього наскрізь негативного становища до Шевченка різко відбивається становище цілої низки чужих до українства людей. Є між ними й люди московської народности, що, здавалося, — якби взяти за правдиві претенсії наших „москалів", — повинні би вже бути національно заінтересовані в запереченню українського народу й мови. Як приклад подаємо дещо про меньше відому книжочку Ітана Іванова, що появилася була в 1901. році у Петербурзі під наголовком: „Новая культурная сила Русскіе писатели XIX-го вѣка". В тій книжці находимо невеличку статейку про нашого кобзаря: „Шевченко въ кругу народныхъ поэтовъ". Нас цікавить ця невеличка стаття власне тим, як автор її, справдішний великорос, дивиться на рідного нам поета.

„Шевченко, каже д. Іванов, це сам народ, це серце велике великого народу".

Цей погляд Іванов розробляє так: „Інтеліґенція і народ не розуміють один одного. Народ — це для інтеліґенції щось темне і невиразне. Часто трапляється, що від імени народа промовляють люди зовсім протявних поглядів та практичних завдань. А проте є шлях до пізнання народу: це коли народ зливається з інтеліґенцією, коли йому також доступна цивілізація, як і для інших членів суспільства. Але це ідеал, ідейне самовідкриття народу — найвища мета національного розвою, а перша ступінь до його це самовідкриття художницьке. Довго народня поезія була лиш одинока продухвина в темний світ народньої душі і не багато було глядачів, що уважно та серіозно вдивлялись би в цю дивогляд. То були здебільшого вчені специялісти-ентузіясти, вроджені аматори непідмальованої натури та непочатої цілини; для більшости — поет-народ серед поетів-художників — це все одно, що дурник у траґедії або лубочний малюнок в античнім музею. І так дивились не лиш одні естетики-ґастрономи, а й такі критики, як Бєлінський. Та ось підходить до народнього скарбу чоловік, що сам виріс серед народу, що не порвав ще звязків із народнім минулим і сучасним, а разом із тим — чоловік талановитий, натхнений, що може відділити золото від руди, розкидані жужмом квіти сплести в художні вінки та ґірлянди. Такий чоловік і буде народній поет, а разом — і трибун, речник і слава свого народу. Він — одинока і природна кладка між суспільством і народом, через нього „таємний незнайомець" оповідає свої тайни, перестає бути загадкою для другів і невиразною темною, страшною силою для ворогів. Блиск генія освітлює ввесь той мир, звідки вийшов поет, і непорушно затверджує права цього миру на людську гідність, на всі найвищі дари людської природи, і, значить, на спільні всім людські права...

„З цього можнаб вивести, що чим більш талановитих поетів породив народ, тим більш почесне місце займає він у світовій культурі. Та мало ще одної талановитости. Хіба не бачимо ми талановитих, а ганебних людей? Талан — це скарб знайдений випадком, а хіба не відомо, як швидко процінджуються такі скарби? Отож талан вимагає від людини — бути не нижче власного незаробленого щастя, значить, талановитість не лиш одна окраса та привілей, а й зайвий обовязок перед життям та людьми. І тягар цей тим важчий, чим більше матеріяльний та прозаїчний осередок, а талановитість духовніша та благородніша. Колиж пригадаємо, яке то може бути становище літератури у народу, де натхнення не є „найвищий дар небес", а що найменше неробство, мусимо признати, що народній поет — швидче жертва свого генія, ніж тріюмфатор, властитель загально признаних скарбів.

„І справді — історія не знає жадного щиро-народнього поета без лихої долі. Їх життєписи — майже схожі. Через усі проходить один мотив — Прометеєва боротьба, та тільки тут шулики далеко реальніші, ніж у грецькім оповіданню. А всеж таки і між ними є різниця і не можна цілком рівняти, напр., долю Борнса, або Беранже з долею Шевченка.

„На кого міг уповати наш Кобзар, віддаючи своє серце українській музі? Її мова — для великоросів, навіть освічених народолюбців, — кумедний жарґон анекдотів чи куплетів; для українських інтеліґентів — це мова мужиків, рабів, недостойна панських уст. І чим освіченіший та ліберальніший український пан, тим більше зневажав він хлопську темноту та дикість. Навіть коли зацікавлені паничі зважуться передплатити поему Шевченкову, вони вимагатимуть, щоб їх [illegible] не оповіщалось [illegible] „мужицькій книжці"... В минулому України боротьби, героїв та мучеників за рідний край не менш ніж у минулому Шотляндії, але це — протест не нації, а зневоленої, скривдженої нижчої кляси, це бунт, зрада, вина, одним словом, [illegible] погляд не лиш самої Пол[illegible] а й питомого упривілейованого стану, Залізняк, Ґонта, підіймаючи стяг свободи народньої, обертались (та й могли обертатись) лиш виключно до хлопів; Шевченко, пишучи Іліяду Гайдамаків, Одисею Наймички — міг уповати теж лиш на хлопів, таких самих Ярем та Оксан, яких повиводив він у своїх натхнених поезіях. Кожен поет народній — демократ, Шевченкож — щось більше — втілений дух народу, це мікрокосм народніх стихій. Цей вираз може трохи штучний, вишуканий, та про те всеж він передає суть усеї природи поетової, а не лиш його погляди та співчуття. Шевченко послідовний плебей — починаючи від найнатхненіших дум своїх до дрібних детайлів особистого життя; не дурнож тендитна панна укмітила в мові поета щось хлопське, не вважаючи на те, що він гарно балакав по польському; не дурно його тягне на Вкраїну, не дурно нудьгує він за Дніпром, простою хатою та хазяйкою, простою селянкою...

„Поети, каже д. Іванов наприкінці своєї статті, коли тільки вони почнуть віршувати про власне життя — звичайно розмальовують його як найкращими фарбами, і завжді в поезіях таких кажуть багато зайвого, або кажучи просто — брешуть. Не такий Шевченко: він не тільки „зерна неправди" не скаже, а й правди часто не договорює... Це одинокий приклад серед поетів і просто письменників, та й якої ще правди? — Часто єдиної роси її вистачилоб для якого іншого велетня слова і лицедія життя. За те нема нічого вразливішого за Шевченкові пісні. Ніде, справді, така чула безпосередність, така людська щиросердечність не сполучені з такою гідністю душі і таким благородством думки. Відси походить і те особливе почуття, коли студіювати Шевченка як поета. В усякім іншім разі ви спокійнісенько можете бути собі й критиком і історикок, психольоґом, але тут ви ніби руку поклали на недужі груди вашого брата чи друга, а під ними тріпочеться серце не звичайного страдника, а велике серце великого народу".

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГАЛИВУД, КАЛІФОРНІЯ.

Свято в честь Американських Героїв.

Старанням Товариства Української Централя відсвятковано в Галивуд Свято Американських Героїв, а це в неділю дня 19. лютого 1945. Масонік Саля була майже заповнена українською і чужою публикою. Програма свята була друкована у формі книжки, що була прикрашена фотографією хору, мапою України та з відповідними поясненнями.

Свято отворив підписаний вступною промовою, достосованою до торжества, в якій зясував ідеали американського війська як і те, чого воно доконало, як теж передав до чого змагає український нарід в Европі. Зокрема підчеркнув зусилля американських українців для перемоги Америки у виграній війні.

Зараз по вступній промові вийшов на сцену в українських строях хор Централі і під проводом о. Романа Качмарського відспівав Американський Гимн. Потім відспівано „Почаєвська Матір", музика Леоновича. Сольові партії співали: пані М. Стефура і п. Г. Колешнік. Пісні були: „Ой у полі" — Леонтовича, „Гей у Лузі" — Гайворонського, і „Козака несуть" — Леонтовича.

Не зважаючи на те, що хор новий, недавно зорганізований, не зіспіваний, а більшість співаків це аматори, то таки він вивязався надзвичайно добре, як в тоні, так і в техніці. За це дістав признання від слухачів бурею оплесків за кожною відспіваною піснею. Самий диригент, о. Качмарський, виявив себе дійсним майстром хорової штуки. Теж дуже вмілою передавала до кожної пісні пояснення в англійській мові пані Єршин.

По хорі, в перерві, маленька Йосифа Стефура віддекламувала в честь героїв англійський вірш "Let us not lose Faith".

Сольові точки відспівали: Марія Костів, Стефанія Бенко, бувші співачки хору Бенецького в Шікаґо, і Доротея Річардс, американка. Всі три сопранки. Першим двом на піяні акомпаніював п. Зібер, а третій пані Келей.

Пані Костів зворушливо і з чуттям відспівала „Три Шляхи" — Шевченко-Степовий, „Тропак" — Лисенка, і „Пусти мене мати", як наддаток. Пісні були виконані добре і відповідно винагороджені присутніми.

Пані Бенко, поза гарно вишколеним голосом, має ще особливий дар привабливання і чаруючого усміху, який уміло використовує з досконалим успіхом. Співала „Пісне моя" Франко - Січинський, „Веснівка" Матюка, і „Удоптала стежечку". Уся публика була надзвичайно захоплена.

Пані Річардс, співала ніжно і чутливо "Open Thy Blue Eyes" — Масенета, і "The Soldier's Bride" — Рахманінова, яку на повне домагання приявних мусіла повторити.

Музичну частину програми перервано, а підписаний представляє як запрошеного гостя-бесідника, д-ра Адріяна Гартоба, голяндського консуля.

Консуль передав привіт українцям від голяндських організацій, порівнав теперішне положення обох народів, їх поневолення німцями, їх героїзм і боротьбу за повне визволення і побажав, щоби стремління обох народів увінчались певним успіхом, та щоби по цій світовій війні запанував дійсний мир і вільне братерство усіх поневолених народів, а між ними, щоб знайшлась теж вільна і незалежна Україна.

Відтак хор Централі відспівав ще вязанку українських пісень як: „Сирітка" — Кошиця, „Човен" — Ярославенка, „Бандура" — Давидовського, і „Качки" — Леонтовича, а на кінець український народний гимн.

Перед заслоною предсідник товариства, Микола Новак, зложив щиру подяку диригентові і хористам, як також солісткам і гостям та всім членам і тим, що чимнебудь причинилися до успіху концерту і звеличення свята.

На теплу згадку заслугує теж пані Деделюк, яка зарядила маленьку виставку українських річей при вході до концертової салі і занялась продажю книжок про Україну в англійській мові, які спроваджено з книгарні „Свободи".

По концерті всі присутні гостились, бо наші членкині приготовили смачний буфет.

Чужі гості висказували свої враження і одушевлення з нагоди концерту, а молодіж танцювала і забавлялась. Було загальне переконання, що свято залишиться надовго в памяти української громади в Галивуд.

Чистий дохід з концерту буде пересланий на акцію Допомогового Комітету.

Наступною імпрезою нашої кольонії буде святкування традиційного Великодня і посвячення українського і американського прапорів, які пожертвувала для Централі пані Поглод і пан Мордусь.

О. Е. Малицький.



Хор Української Централі в Галивуд (Каліфорнія) під проводом Р. Качмарського.

За литовську незалежність

Ще дня 16. лютого помістила „Свобода" в новинах заяву губернатора стейту Ню Джерзі в справі Литви. Видко, що не всі американці годяться на те, щоб Литва припала Совєтам як добича німецько-совєтської війни. Таксамо й губернатор Пенсилвенії Мартін видав в першій половині місяця історичну проклямацію, щоб дня 16. лютого святкувати 27. річницю незалежности Литви. При цій нагоді губернатор пригадав, що в стейті Пенсилвенія находиться яких 200,000 американців литовського роду, які обстоюють незалежність свого рідного краю. Губернатор написав теж про Литву, що „вона страшно потерпіла від воєнних нещасть і що у признанню цих терпінь населення Пенсилвенії повинно співпрацювати з американцями литовського походження при святкуванню Литовського Дня".

Вчасі Свята Литовської Незалежности, що відбулося в неділю 18. лютого в кількох литовських салях відчитано проклямацію губернатора, а її вислухали приявні з великим одушевленням.

Варта відмітити, що у виданню проклямації в справі Литовського Дня заслужилася родина Христофа й Емілії Земайтис, які цей проєкт не лише підняли, але постаралися за його переведення. Отже показується, що приватна ініціятива одиниць в народніх справах може вінчатися великим успіхом, коли вміло переведена. — На святі в Філядельфії промовляли представники литовського посольства з Вашингтону, а це п. Павло Задейкіс і д-р Йозас Каяцкас.

Що справа Литви є актуальна, показує заява американського департаменту стейту, що американський уряд ще дальше признає уряд незалежної Литви і її представництво у Вашингтоні.

В. К.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Анна Дирбавка переслала $25 як жертву з від. 34 Українського Золотого Хреста в Гемтремк, Міш.; Анна Чорній переслала $5 як жертву від 59 Союзу Українок в Болтімор, Мд.; Л. Дума з Джерзі Сити, Н. Дж. $2.

ВЕЛЕС ВКАЗУЄ НА ПОТРЕБУ ТІСНОГО ПОРОЗУМІННЯ АМЕРИКИ З ФРАНЦІЄЮ.

НЮ ЙОРК. — У синдикованій статті пише Сомнер Велес про потребу тісного порозуміння між Злученими Державами й Францією. „Коли Злучені Держави не переведуть зближення з французьким народом, тоді поможуть у повстанню нездорового націоналізму у Франції який буде мати дуже поважні наслідки" — пише Велес.

БОНОМІ НЕ УСТУПАЄ.

РИМ. — Італійський кабінет [illegible], що останні демонстра[illegible] в Римі зприводу утечі генерала Роатти не дають достаточної причини для резиґнації з уряду.

ВОЛЕС ЗАТВЕРДЖЕНИЙ.

Генрі А. Волес зістав затверджений сенатом секретарем торговлі. Дістав 52 голоси проти 32. Та президент Рузвелт підписав законопроєкт Джорджа, а тим самим Волес зістав дуже обмеженим у своїм діловодстві, коли іде про фінанси.

ФРАНЦІЯ САМА ПРО ТЕ, ЧОМУ ВОНА НЕ СКЛИКАЛА КОНФЕРЕНЦІЇ.

ПАРИЖ. — Міністерський кабінет подав до публичного відома вияснення, що Франція тому не згодилася належати до держав, що скликали конференцію до Сан Франсиска, бо Франція предложила була незначні зміни в запрошенню, а запрошуючі потуги не мали часу на ці пропозиції згодитися.

Французькі часописи дають до зрозуміння, що генерал Де Ґол відноситься з підозрінням до політики Сталіна супроти своєї мілітарної союзниці Франції.

БРИТІЙСЬКІ РОБІТНИКИ ПОКИДАЮТЬ СТРАЙКИ.

ЛОНДОН. — Докові робітники постановили вертатися до роботи, одначе вони не стануть на роботу, поки на це саме не рішаються страйкуючі корабельні робітники.

До страйку вуглевих робітників в середу прилучилося знову дві тисячі майнерів.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

Від видавництва „The Ukrainian Quarterly"

Для інформації українського громадянства подається до відома, що друга книжка англійського квартальника про Україну "The Ukrainian Quarterly" вже покінчила друкуватися та найдеться в руках громадянства ще цього тижня. Деяке припізнення наступило з причин самої природи видавання квартальника. Співробітники журналу розкинені по цілій Америці і припізнення хочби одного співробітника спричиняє проволоку. В додатку нинішний брак робітника та паперу теж сильно утрудинює появу журналу начас. Друга книжка є обемом навіть дещо більша від першої щодо числа сторінок і містить низку статей американських авторів та українських. Між співробітниками цеї другої книжки стрічаємо імена таких відомих авторитетних чужинців як проф. Манінґ з Коломбія університету, проф. Симпсона з Канади, проф. Ручека американського чеха, відомого соціолога. З українських співробітників слід згадати імена: проф. Грановського, Чубатого та редактора Шумейка.

Статті порушують питання української національної культури як теж конфронтують актуальні проблеми біжучої політики зі справою визволення українського народу в Європі.

При цій нагоді прохається тих громадян, що купили в видавництві або в кольпортерів першу книжку, щоб зголосили постійну пренумерату журналу присилаючи передплату в сумі $4.

Ще раз апелюється до тих нечисленних вже громадян, що дістали першу книжку, а не звернули її ані не прислали ціни книжки одного доляра, щоби негайно вирівнали належитість за першу книжку, евентуально зголосили пренумерату журналу. Для справности видавництва конечно потрібно усталити листу пренумераторів.

Деякі громадяни, в бажанню поширити наш журнал серед американців, подають адреси, на які журнал поручають висилати. Такі побажання не все в силі видавництво сповнити оскільки ці, що поручають висилати журнал якійсь установі, рівночасно не подбають, щоб хтось за журнал для даної установи заплатив. Найважнішим бібліотекам, журналістам та політикам саме видавництво висилає цей журнал. А для журналів чи бібліотек льокального значіння мусить пренумерату заплатити особа чи установа, що таку установу поручає.

Рівночасно прохається рухливих людей з більших міст, осередків українсько-американської громади, щоби голосились добровільно на кольпортерів журналу, зголошуючи рівночасно скількість примірників, яка мала би бути висилана на їх адреси. Поширення в англійській мові правди про Україну через наш журнал, нині сливе чи не одинокий спосіб памагати справі визволення українського народу в Європі.

У всіх справах проситься звертати на адресу видавництва: The Ukrainian Quarterly — 11 East 7 Street, New York 3, N. Y. — Чеки слід виставляти на Ukrainian Congress Committee of America.

Осторога журналістки

На влаштованім „Ню Йорк Таймсом" дискусійнім вечорі, названім „рапорти зо заграниці", виступала в вівторок американська журналістка, пані Ан О'Гер МекКормик, відома заграничка кореспондентка, й подала свої враження й висновки з шести-місячної подорожі по Франції, Італії, Бельгії, Голяндії та краях Близького Сходу.

Рапорт подав передусім страшний образ економічної нужди всіх країв, визволених з нацистичної окупації. На тлі цеї нужди й недавних воєнних переживань населення визволених країв представляє собою вид хорих народних мас. Хорі всі, а найбільше хорі діти, котрі в ніжному дитячому віці бачили річи, яких видержати не можуть нерви дозрілих людей. Пані МекКормик називала найбільшою трагедією сучасности 5-літних дітей, що виглядають на 70-літних старців. Ніколи в минулому не можна було собі уявити дитини, яка говорила би в імени померлих, а прецінь у Ліоні 5-літня французьканка говорила до генерала Де Гола: „Дозвольте мені, пане генерале, поцілювати вас в імени усіх дітей Франції, тих, що живуть, і тих, що померли".

Політично образ визволених країв неменше сумний. Всі ці народи, що визволилися з німецької кормиги, ненавидять німців. Але ця ненависть не йде впарі з любовю до Аліянтів, бо визволенням зовсім не відомо, що їм несе це визволення. Вони ненавидять німців, але не витають переможців: вони далі почуваються всеще окупованими. Політично, вони ще здержуються з осудом. Під економічним і під суспільним зглядом ці краї один хаос.

Пані МекКормик не винувала за це аліянтського військового уряду, котрий вона вважає строгим і твердим, але справедливим. Всеж таки з її слів виходило, що в відношенню до визволених країн світа аліянтська політика в чомусь недомагає. Вона говорила, що визволені народи представляють правдивий образ непорядку й вижидання когось, що виступить з ціллю й порядком. Це вижидання, на її думку, таке важне, що Америка мусить це взяти під увагу. Це є найбільша нагода для Аліянтів.

І як Аліянти не використають цеї нагоди, себто як не виступлять активно й не заведуть порядку та не переведуть якоїсь мирної програми, то тоді за них це зробить одна Росія, добуваючи для себе самої не тільки військову, але й політичну перемогу. На її погляд, ратунок світового порядку й добробуту лежить у співпраці всіх держав, у тому числі й Америки, а не в розбиттю єдности Аліянтів, з якої скористати може одна тільки Росія.

ЖАРТИ

Лише Бог знає адресу.

Американський гуморист Сеймюел Л. Клеменс, що підписувався прибраним імям Марк Твен, попав раз у біду внаслідок того, що накладчик його творів збанкротував. Твен зо стиду виїхав десь кудись і не подав цього до відома своїм приятелям.

Раз зговорилися про Твена два його приятелі. Каже один: „Маю важну справу до Твена. Чи не знаєш його адреси?" — На це відповідає другий: „То хіба сам Бог зна".

Перший підхопив це слово і заадресував лист так: „Пан Сеймюел Клеменс, (Марк Твен) — Бог знає де" — і кинув лист до поштової скринки. На диво, за два місяці дістає від Твена відповідь з одного села в Швайцарії в якій пише Твен:

„Так, як Ти, так і я був певний, що Бог знає, де я перебуваю. Але я був того переконання, що Бог нікому не скаже цього..."

В залізничім потязі.

Смит і Тавиш працюють в одним бюрі. Вони вибрались разом, ідуть на залізничу стацію Гренд Сентрал у Ню Йорку і їдуть переповненим потягом в год. 5.45 до містечка в стейті Конетикат, де вони мешкають як сусіди. Раз всіли до вагону в одну лавку, повстромлювали свої залізничі білети в призначені на це дірки перед собою і розмовляють весело. Серед розмови Смит придумав жарт. Вхопив білет свого приятеля і жде кондуктора, який приходить провірювати білети. Коли кондуктор явився в дверях, Смит звертає увагу Тавишови, щоб мав готовий тикет. Тавиш метнувся — нема тикету. Починає шукати по кишенях, не може найти. Каже до нього Смит: „Присядь на підлозі коло лавки, я накрию тебе плащем, доки не перейде кондуктор". Тавиш махінально послухав. Смит передає кондукторови свій білет, а потім другий і каже: „Цей другий належить до мого приятеля, що ось тут прикучнув на підлозі. Дивна людина! Він усе так любить подорожувати!"

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. М. Грушевського, від. 219, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 10. березня в годині 8. ввечір, в галі 675 Савт 19. вул. Просимо прийти на час і заплатити свою вкладку. — Т. Боднар, предс.; М. Сколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що звичайні збори відбудуться в неділю, 11. березня і що кожний член може полагодити свої справи відносно Тов. і У. Н. Союзу вже від год. 12. сполудне. Просимо всіх членів вирівнати свої вкладки. — За уряд: М. Дубас, предс.; А. Гарасим, кас.; М. Ю. Сеник, секр., 616 N. 8th St., Phila 23, Pa.

ТОЛІДО, О. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 167, відбудуться в неділю, 11. березня, в годині 2. пополудні, в гали де звичайно. Даємо до відома, що від тепер жадних вкладок секретар не буде відбирати в своїй хаті; ми оплачуємо галю на те, щоби члени прийшли на галю заплатити свої вкладки на зборах і полагодили справи. Колиб член працював в час зборів, то за нього може прийти і заплатити хтось з родини. — Д. Медецький, предс.; І. Кульматицький, секр.-кас.

НОРТГЕМПТОН, ПА. — Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. березня, в укр. прав. гали на Нюпорт Еве., в годині 2. попол. Взиваємо всіх членів прийти на збори і заплатити місячні вкладки. — Уряд.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. березня, в годині 2. пополудні, в У. Г. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве. Приявність членів на зборах є обовязкова, бо маємо досить справ до полагодження. — За уряд: О. Запточний, Р. Рубльовський.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє свої члениці, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. березня, в гали церковній, в год. 5. точно. Просимо члениць явитися на означений час, бо будемо мати важні справи до вирішення. Просимо не забувати про приєднування нових члениць. — За уряд: Евдокія Ґеруля, предс.; Анастазія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх членів, що звичайні місячні збори відбудуться у вівторок, 13. березня, в год. 7.30 ввечір, в У. Н. Домі при Фліт вул. — Проситься членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Крім цього треба розібрати тикети на баль, котрий буде незадовго. Іовгуючі члени хай вирівнають свої вкладки і другі належитости, бо товариство за них платить місяцями. Хто не може прийти на збори, то хай свої вкладки передасть знайомим до заплачення із додатком за тикети. — У всіх справах товариства звертайтесь на адресу секретаря: Walter Kushnir, 204 Virginia Ave., Jersey City, N. J.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Стефана, від. 221, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. березня, в 12. год. вполудне, в Домі Відділів У. Н. Союзу, 845 Н. Вестерн Еве. Обовязком кожного члена і члениці є явитися на збори. — Т. Шпікула, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 11. березня, в 1. годині попол., в домі Горожан, 847 Н. Фреклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори бо є багато справ до полагодження. — За уряд: Н. Курко, пр.; І. Потучко, рек. секр.; М. Паранич, фін секр., 1123 Germantown Ave., Phila 23, Pa.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Тов. Укр. Січ, від. 30, повідомляє членів, що квартальні збори відбудуться в неділю, 11. березня, в годині 3. пополудні, в У. Н. Домі. Просимо членів явитись на час. Пригадуємо тим членам, котрі не приходять на збори, що обовязком кожного члена є бути на зборах хоч раз на три місяці. — За уряд: О. Шмокалюк, предс.; В. Осохівський, фін. секр.; Г. Порщиналюк, кас.; А. Яворський, рек. секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 27. лютого 1945 р. помер у 55. році життя

АНТІН ЯРОШ,

член Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. Союзу, в Джерзі Сиві, Н. Дж.

Покійний походив зо села Овшанниці, пов Ліско, Галичина. Полишив у смутку дружину Юлію і два сини Стаха і Михайла. Похорон відбувся 2. березня при участи членів, рідні і знайомих. Поховано на Calvary Cemetery. — В. Й. П.!

Н. Пігура, секр.

ТАРЗАН, ч. 1138. В море.



Між лісовими племенами пішла вістка, що Тарзан, колись їх приятель, став тепер брутальним тираном.

А тимчасом обманець скріпляв своє панування, певний, що Тарзан йому не дасть визову.

„Він пропав", думав собі Торвальд, „і я довершу тайного сховку для фірера".

Але що сталося справді з літаком Тарзана в ту памятну ніч? Чи він справді впав в море?